

I. ADĂMOIU

No. INVENTAR

9944 / l. l. l.

L. l. l.

468

POVESTEA TECHNOCRATIEI

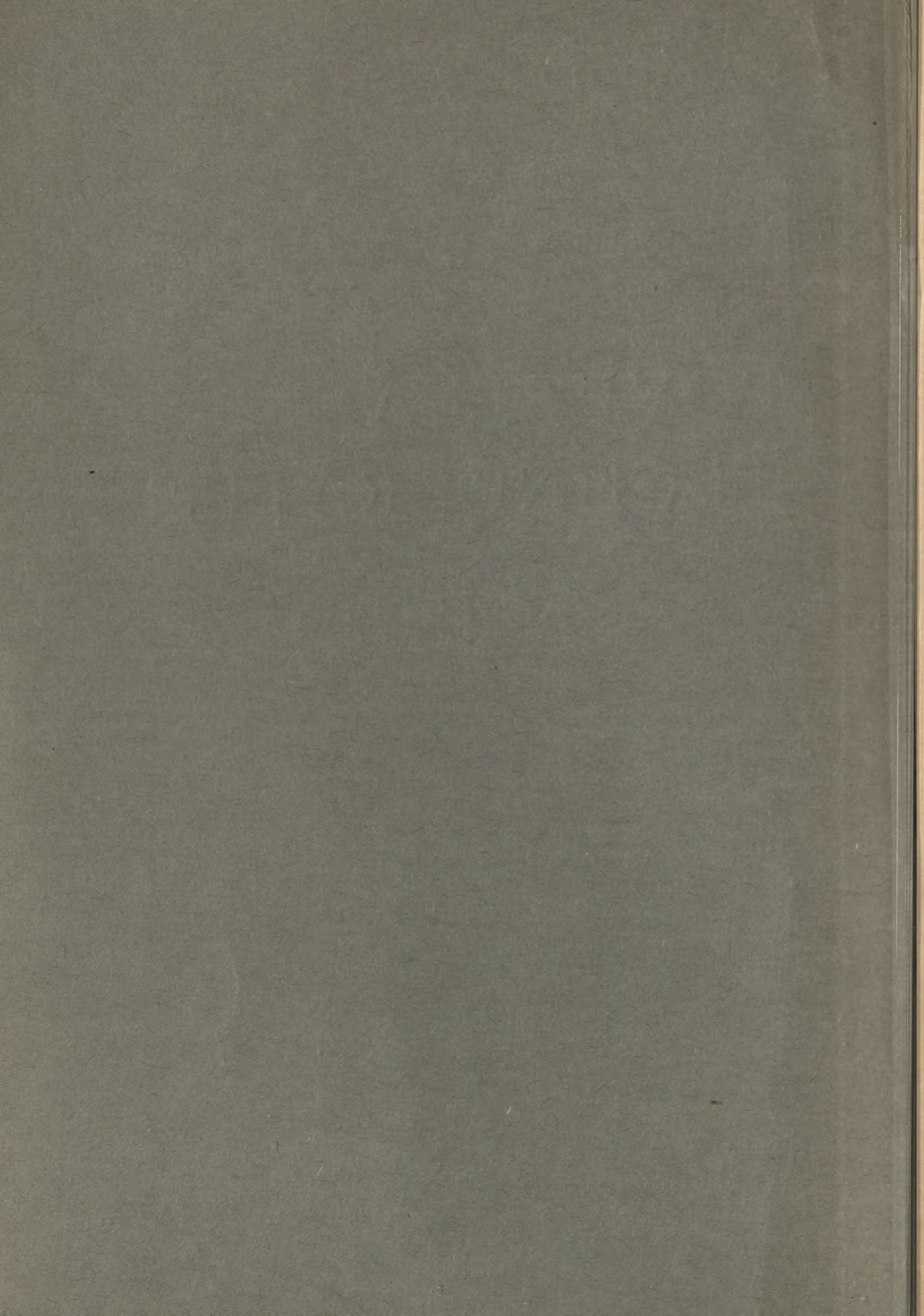
CU O PREFAȚĂ DE

C. ANGELESCU

FOST GUVERNATOR B. N. R.

BUCUREȘTI
IMPRIMERIILE INDEPENDENȚA
STR. R. POINCARÉ, 17
1937

POVESTEA TECHNOCRATIEI

CU O PREFAȚĂ DE

C. ANGELESCU

FOST GUVERNATOR B. N. R.

BUCUREȘTI
IMPRIMERIILE INDEPENDENȚA
STR. R. POINCARÉ, 17
1937

THE HISTORY OF THE
ROYALTY

OF THE

BY
JAMES H. HARRIS
OF THE
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

P R E F A Ț Ă

Am cetit cu mult interes studiul important și amănunțit : „Technocrația“, de d-l I. Adămoiu.

Pregătirea serioasă a autorului, studiile și cunoștințele aprofundate în direcțiunea științifică, precum și familiarizarea sa cu chestiunile sociale, economice și financiare, îl indicau să trateze un subiect așa de greu ca acela pe care l'a ales.

Am fost foarte impresionat de meșteșugul autorului de a povesti cu ușurință și competență o serie întreagă de adevăruri științifice, în diferitele domenii și, totuși, să facă o armonioasă legătură, care să permită cititorului să-și aproprie, cu mare ușurință, o serie întreagă de cunoștințe.

Recomand cu căldură studiul d-lui Adămoiu, care studiu, prin analizarea fazelor evoluției tehnicei moderne și a problemelor sociale actuale, determinate de progresele științifice, reprezintă o operă interesantă, după cum este și adânc muncită.

31 Decembrie 1936

C. ANGELESCU

Fost Guvernator B. N. R.

P R E F A T E

The first of the two volumes of this work is devoted to a general survey of the history of the world, from the beginning of time to the present day. The second volume is devoted to a more detailed study of the history of the world, from the beginning of time to the present day. The first volume is written in a simple and straightforward manner, and is intended for the general reader. The second volume is written in a more scholarly and detailed manner, and is intended for the student and the researcher. The two volumes are written by the same author, and are intended to be read together. The first volume is written in a simple and straightforward manner, and is intended for the general reader. The second volume is written in a more scholarly and detailed manner, and is intended for the student and the researcher. The two volumes are written by the same author, and are intended to be read together.

THE AUTHOR
J. H. B. B. B.

THE PUBLISHER
J. H. B. B. B.

TECHNOCRAȚIA*)

Doamnelor și Domnilor colegi,

Asociația funcționarilor B. N. R. având în program o serie de conferințe, acestea au fost alese în așa fel ca să corespundă unor necesități profesionale și ca să informeze pe membrii asociației asupra problemelor de ordin bancar și economic, cari au importanța actualității.

Subiectul „*Technocrația*“, despre care vă voi întreține după acest dejun, cred că prezintă una dintre cele mai importante probleme ale timpurilor noastre. Înțelesul cuvântului „*technocrație*“ este: *domnia tehnicei*. În fapt, secolul nostru este dominat de tehnică așa după cum evul mediu era dominat de biserică. Contemporanii noștri au făcut din combinarea alor două cuvinte o știință, care s'a născut mai întâi sub formă de asociație a unui grup de tehnicieni din New-York.

Desigur, am putea să discutăm un subiect și din alt domeniu. Așa am fi putut lua din domeniul Psihologiei, d. ex.: *freudianismul*. Discutând freudianismul ar trebui să pătrundem în noi înșine și să disecăm *instinctele, memoria, inteligența, atenția, obiceiurile, aptitudinile* și toate complexurile psihice. E domeniu vast și pecăt de interesant atât și de frumos. E însă prea redus în spațiu și ar trebui să ne prea concentrăm în noi înșine. Ori, am fi putut să luăm o problemă de politică, fie *monetară*, fie *bancară*, fie *comercială*, (în special de comerț exterior), sau de politică socială. Am evitat un astfel de subiect fiindcă știm că *politică este o artă*. Este o artă ce se bazează pe știință, la fel cum este medicina care se bazează pe un grup de științe, ca fiziologia, biologia, chimia, etc. Ori, la noi se pare că toți înțeleg politică și dacă am greși ca să susținem un anumit gen de politică am risca

*) Conferință ținută la Asociația funcționarilor B. N. R.

o critică aprigă din partea celor cari sunt adepții unui alt gen al acestei arte.

Nu mai puțin am fi putut să încercăm a desvolta o problemă de *eugenie* ori de *ecologie* umană sau animală. Oricare dintre aceste subiecte ar fi extrem de interesante spre a compara reacțiunea omului și a animalelor la foame, la frig, precum și toată influența mediului fizic asupra vieții organice. E interesant, pentru satisfacția curiozității științifice, de a vedea ce înțelege Darwin prin adaptare la mediu, sau de a căuta explicația pentru ce creatorii de religii: creștină, budistă, mahomedană, brahmanistă și confucianistă s'au născut între 18 și 30 grade latitudine, iar inventatorii în țările nordice.

Dar alegând povestea technocrației va trebui să facem apel și la Istorie. Ori istoria este atât de bogată și ea reprezintă trecutul cu fapte pe cari critica nu le contestă, cum s'ar întâmpla cu ceea ce am spune despre prezent sau cu pronosticurile de viitor.

Spre a înțelege technocrația nu trebuie să căutăm originea problemelor ce o interesează numai în perioada trecutului recent de 20 sau 100 ani. Neapărat trebuie să mergem mai departe în istorie. Imi reamintesc că nîcîcînd nu am fost atât de impresionat ca atunci cînd, la cursurile profesorului Pittard, dela Geneva, am început să înțeleg frumusețea problemelor pe cari le ridică preistoria și antropologia. Dacă noi cari cunoaștem scrisul și cetitul putem să aflăm taine și fapte întîmplăte de 5 sau 6000 ani încoace, apoi suntem ignoranți asupra ceea ce a fost înainte. Antropologii sunt însă capabili să cetească și mai departe în trecut, în straturile de pămînt cari sunt file dintr'o bibliotecă ce nu poate fi arsă ca cea din Alexandria.

Mai mult ca și în trecut, în zilele noastre, pe întreg globul pămîntului, toate lucrurile au o valoare, un preț, mai mare sau mai mic, adică lucrul e mai scump sau mai efin, după legea formării prețurilor. Se spune că cel mai scump obiect din lume ar fi craniul celui mai vechi om de pe pămînt, al omului paleolitic, din Java, care ar fi trăit înainte cu 40.000 de ani. Technica modernă a ajutat pe om să descopere rămășițele strămoșilor noștri. Mai întîi s'a găsit de Germani, în 1895, la Heidelberg, craniul omului magdalenian, omului cro-magnon, din epoca peșterilor, a neoliticului care om ar fi trăit înainte cu 30.000 de ani. Antropologii Olandezi, geloși pe această descoperire a Ger-

manilor, au început săpăturile în insula Java, care insulă se spune că ar fi patul omenirii, și de aci ar fi migrat toate rasele lumii. Lucrările din Java le-a condus profesorul antropolog Dubois, timp de 15 ani, care a scris o carte și despre China, în care vorbește despre cultura chineză de peste 2.000 de ani. Descoperindu-se scheletul omului care ar fi trăit înainte cu 40.000 de ani și care ar fi avut o înălțime de 2.40 metri, i s'a adus craniul și scheletul în Olanda. Acest craniu este încuiat în tezaurul orașului Amsterdam, și tezaurul are trei chei, din cari una este la Regina Olandei, una la prof. Dubois și una la Primarul orașului. Americanii au oferit milioane pentru ca să li se vândă lor acest craniu, însă Olandezii au refuzat.

Înțelegem dar ce valoare au pentru noi dovezile reale ale trecutului preistoric. Chiar pentru *technocrație*, pentru standardul nostru de viață, momentele cele mai importante au fost tot în acele timpuri. Amintim numai 3 din aceste momente, cari sunt baza civilizației umane:

1. domesticirea câinelui,
2. descoperirea focului,
3. fabricarea *primei unelte*, a silexului din piatră.

Câte zeci de mii de ani, câte milioane de oameni nu s'au jertfit pentru perfecționarea acelei unelte, a silexului de piatră, pentru ca să ne dea nouă astăzi acea unealtă sub formă de „bec“ al aparatului de radio, sau sub formă de „pilot automat“ pentru avioane de stratosferă și vapoare transoceanice.

Să încercăm a fugi cu gândul nostru, veșnic grăbit, peste întreg filmul trecutului.

Din grupuri de oameni izolați, cât a trebuit oamenilor până au ajuns la o solidaritate, la un organism gregar!

Oare natura a silit pe oameni să se organizeze, pentru ca în grupuri să lupte contra naturii, sau sociabilitatea înăscută a condus pe om înspre organizare, înspre integrare în grupuri gregare.

Noi, cari trăim în epoca banului care sintetizează, pentru posesor, inteligență, știință, putere, tradiție, nobleță, șiretenie, muncă și tot ce doriți, ne întrebăm că oare care a fost inventatorul ce a născocit această *unealtă* fără suflet, cu care poți stăpâni pământ și oameni. Profesorul Jèze spune, la o conferință în Geneva, că ar trebui să i se scrie cel mai frumos *imn* omului din Lidia, de acum vre'o 3 sau 4000 de ani, care a înlocuit *trocul* cu moneda. De atunci omenirea se sbate în a realiza justa apreciere a valorii,

a muncii, prin măsura banului. Cei săraci, cei nedreptățiți blestemă banul, cei bogați, cei norocoși și tari îl idolatrizează.

Nu se greșește, dar, când se spune că născocirea banului a fost un eveniment care a deschis drumul pentru marșul spre technocrație.

Ce revoluție în sistemul schimbului a trebuit să provoace banul, pe vremea aceea, în Egipt și țările cari fac obiectul istoriei civilizației antice? De fapt și China a avut o civilizație mai veche decât civilizația clasică europeană, adică a Grecilor și a piramidelor. Busola și praful de pușcă fuseseră descoperite de Chinezii cu 3000 de ani înainte de descoperitorii europeni. Egoismul, sau în limbajul freudian introvertismul, chinezesc a silit pe acel Împărat chinez ca să ucidă pe inventatorul prafului de pușcă, și prin acest act posibilitatea distrugerii prin explozibil a rămas ascunsă omenirii până la apariția lui Nöbel.

Natural că fiecare epocă își are particularitățile prin care se distinge de alte epoci. Este în același timp adevărat că toată cultura noastră de astăzi își are originea în sistemul de gândire al Greciei antice.

Se precizează chiar că *Revoluția spirituală* (intelectuală) care a avut loc în Grecia în veacul al șaselea și al cincelea înainte de Ch., începând cu Solon, Aristotel, Socrate și Plato, a pus bazele *Logicei*, *Fizicei* și *Eticei*, pe cari le cunoaștem împreună cu complectările lui Descartes, Bacon și Hegel, și în cadrul cărora gândește astăzi întreaga lume modernă.

După acest eveniment spiritual, faptele pe cari le înregistrează istoria se referă la construcția lentă a mijloacelor de comunicație, din epoca romană, precum și de penetrație în toată Europa a moralei creștine, și de imigrație a unor popoare barbare cari căutau pășuni pentru turmele lor. De o epocală importanță a fost și apariția mohamedanismului. Noua dogmă determină migrația sudicilor înspre nord. Ocuparea Constantinopolului, 1453, silește lumea apusului, pe italieni, portughezi și spanioli, cărora li se închid porțile răsăritului, ca să caute eșire înspre Ocean. De aci începe *epoca exploratorilor*, a marilor descoperiri făcute de Marco-Polo, de Cristofor Columb, de Vasco de Gama și Magellan.

Descoperirea lui Columb (1492—1502) provoacă așa numita *revoluție geografică*. Se găsesc pământuri noi, de 80 de ori mai mari decât Europa. Pământul găsit e gol și „pentru ocupat“. Cen-

trul de gravitate din Mediterană, comerțul italian, se deplasează pe coasta Atlanticului. Acest fenomen schimbă complet statutul european, atât social cât și politic și moral. Europa era în vremea aceea sub dominația bisericii corupte prin putere și bogăție, *Indulgențele* Papale provoacă protestul lui Lutfher (1520), a lui Calvin cu Hughenoții lui și a lui Zwingli. Hegemonia bisericii cade și protestanții găsesc refugiu înspre lumea nouă.

Revoluția morală a protestanților împreună cu evenimentul descoperirilor geografice, deschide drumul tuturor reformelor sociale, făcând să dispară feudalitatea și să se nască democrația, atât în lumea nouă, cât și în Europa.

Cam din vremea aceasta începe hegemonia nordicilor. Până nu a fost necesară lupta cu marea apă a oceanului, nordicii se îndeletniceau cu pescuitul în jurul insulelor lor. Cultura și bogăția le stăpâneau cei din Mediterană. După cum azi, cei mai bogați oameni din lume se găsesc între anglo-saxoni, ca Ford, Rotschild, Rockefeller și Vickers, așa înainte de 1500 erau familiile Peruzzi și Medicis. Adevărul este că nu mediul face pe om, ci omul se adaptează mediului, și în acelaș timp putem afirma că teoria superiorității raselor este relativă.

E de constatat însă că nordicii sunt practici din cauza luptei mai aprigi cu natura, pentru existență, pe când sudicii sunt mai meditativi. Mediul fizic, cu clima și cantitatea de ploaie, după statistică, influențează căsătoriile, sinuciderile și divorțurile. Familia monogamă este apărută mai mult de nordici decât de sudicii cari sunt poligami, chiar dacă nu juridicește însă biologiceste.

Abstracție făcând de orice considerație antropogeografică, fapt este că cei din jurul Atlanticului, fiind mai aproape de nouile pământuri, au devenit stăpânii acestora. Noi, românii, izolați de Ocean, am rămas pe dinafară la achiziționarea de colonii. Ne întrebăm, așa într'o doară, oare românii nu ar fi fost tot atât de buni colonizatori ca și irlandezii și scoțienii? Există dar un *destin istoric* al popoarelor. Românii nu mai au unde să descopere pământuri noi. Tot ce au de descoperit este în sufletul lor și în pământul țării lor.

Dintre toate popoarele, englezii au luat-o înainte. Din două cauze: prima geografică, prin poziția lor insulară, și a doua socială, deoarece la englezi există sistemul ca primul născut să moștenească averea și titlul, iar ceilalți să primească o educație și pe urmă să emigreze căutându-și norocul în alte pământuri. Acești

emigranți au organizat colonii și au zidit orașele noi din lumea nouă a continentelor descoperite de 450 ani încoace.

Emigrarea continuă a tinerilor englezi a provocat o destindere în insulele britanice. Astfel se fac cele mai democratice reforme în Anglia agricolă din secolul al XVII-lea, înainte de revoluția franceză. Oportunitatea ce o au insulele de a comunica cu coloniștii emigrați dezvoltă un intens comerț între coloniști și Metropola. Comerțul era un schimb între produsele coloniale și îmbrăcămintea ce se pregătea în Anglia, plus robii negri cari se aduceau la Liverpool din Africa.

De aceea Anglia se specializează în a pregăti țesăturile pe cari să le vândă în colonii. În acest scop este ajutată de relieful țării, căci pe livezile și dealurile țării cresc și se hrănesc zeci de mii de oi. Orașul Londra poartă încă din secolul al XI-lea, ca stemă doi miei cu lâna de aur.

O reformă agrară, săvârșită în secolul XV-lea, prin așa numitele „enclosure“, contribuie la mărirea numărului de oi, și în consecință se obține o mare cantitate de lână. Această lână trebuia prelucrată și transformată în îmbrăcăminte.

Sistemul de prelucrare a lânii, în secolul al XVIII-lea, când coloniile deveneau tot mai bune debușuri pentru Anglia, era pe întreg continentul, numai cele *familial*. Adică, se torcea, se țesea și se cosea cu mâna, în atelierele unor patroni cari conduceau singuri lucrările, iar personalul întreg nu număra mai mult de 10 până la 20 persoane.

Aceasta era situația în anul 1750, adică acum 180 ani.

La cererea mare de țesături, ce venea din colonii, patronii englezi nu mai puteau face față cu vechiul sistem. Patronii își băteau capul să afle ceva nou.

În această epocă, dintre 1750 și 1800, apar în Anglia 3 oameni, cari, printr-o muncă perseverentă și prin șansă inventează mijlocul mecanic prin care să se toarcă lâna mai repede și mai bine decât cu mâna. Acești oameni cari au rămas nemuritori au fost: Cartwright, Arkwright și J. Watt.

Detaliile asupra acestei perioade și asupra eroilor din aceia vreme sunt prea importante spre a trece repede peste ele. Sunt multe lucrări de valoare asupra acelor întâmplări. Toate invențiile dintre anii 1760 și 1800, se încadrează în perioada numită „*Revoluția Industrială a Angliei*“. Profesorul P. Mantoux, fost

Director al S. N. și secretar particular al lui Clemenceau, descrie elocvent această revoluție.

După Cartwright, care a fost un negustor de cai și a inventat suveica, amintim pe James Hargreaves, din Lancashire. Acesta inventează în 1767 o mașină de țesut, pe care a numit-o „spinning jenny“. Cu această mașină putea să facă într-o zi atâta lucru cât erau în stare să facă împreună 7 oameni. Auzind patronii de țesătorii despre mașina inventată și fiindu-le frică cum că încurând ei nu o să mai aibă de lucru, au spart această mașină. Câțiva ani mai târziu Hargreaves moare sărac.

Un alt inventator, Richard Arkwright, inventează o mașină de țesut cu ajutorul presiunii apei. Arkwright a fost bărbier și în câțiva ani a devenit bogat, ridicându-și o fabrică cu 400 geamuri. Englezii, prin sistemul lor de regenerare a aristocrației, l'au inobilat, l'au făcut „pair“, Sir R. Arkwright.

De asemenea doi frați Kay, aflând că în Italia sunt unele sisteme perfecționate de prelucrare a lânii, s'au travestit în haine de preoți și au mers în Italia unde și-au însușit mijloacele pe cari le întrebuințau Italienii. Se spune că nu mult după întoarcerea lor în Anglia, unul dintre frați a fost otrăvit, drept pedeapsă pentru furtul secretului.

Toate *uneltele* perfecționate pentru țesut erau întâi mișcate de forța omului, care producea pe aceia vreme un travaliu de 2000 calorii, corespunzător la $\frac{1}{4}$ cal putere. Mai întâi s'a procedat la înlocuirea forței omului prin energia produsă de dispozitive hidraulice, prin sistemul roții de moară. Totuși progresul nu era mare.

Un englez Boulton, utilizând un cazan cu aburi încălziți, după principiul lui Papin (1707), reușește să miște o roată cu transmisie. Sistemul era însă prea greoiu. În acest timp, la 1790, apare J. Watt, care concepe mașina cu dublu efect. Invenția lui Watt e utilizată la țesătorii și în câțiva ani fabricile de textile apar ca ciupercile. La mașina lui Watt trebuia combustibil. Se scormonește pământul și se scot cei mai buni cărbuni din împrejurimile Cardiffului. Se sapă canale pentru transportul cărbunelui, pe întreaga suprafață a insulelor, și orașele se populează, localizându-se în câteva regiuni cu materie primă, lână și cărbune.

La mașinile inventate trebuia fier mult. Fierul importat din Suedia nu mai era îndeajuns. Înainte de 1740 în Anglia nu se producea fier.

Engleji aveau minereuri și cărbune. După invenția lui Watt se descopere sisteme noi de rafinarea fontei și producția fierului crește cu mii și mii de tone. O mulțime de engleji contribuie la perfecționarea sistemului de fabricat oțelul, până la Bessemer, în 1856, care inventează convertizorul. De acum minunea s'a făcut, prin combinarea uneltelor de țesut perfecționate, cu idea lui Watt, cu extragerea fierului din minereu și cu rafinarea oțelului.

Mașina a luat locul omului. Stilexul de piatră a devenit organism capabil de randament înzecit, însuțit, înmiit decât randamentul creatorului său „omul“. Din acest moment perfecționarea uneltelor, invenții noi, se înregistrează cu sutele de mii.

Utilizarea cărbunelui și fabricarea fierului dă impuls industriei.

Se perfecționează mijloacele de transport pe uscat și pe apă. Stephenson deschide prima cale ferată în 1824. Dela 1850, vapoare căptușite cu fier și cu motoare se lansează pe apă. Oceanul pe care l'a traversat Columb în 6 luni, se trece în 6 săptămâni, pentru ca azi să se treacă în 5 zile cu vaporul, în 4 zile cu zeppelinul, și în 2 zile cu aeroplanul, pe o distanță de cca 3500 km. Aceste fapte au deschis drumul lui Edison, cu invențiile sale, dela 1882 încoace; deasemenea lui Faraday și lui Diesel.

E clar deci că Anglia a realizat prima și adevărata revoluție industrială. La 1800 avea 6 milioane locuitori, în 1850 avea 16 milioane, pentru ca azi să aibă 48 milioane, numai în insule. În 1830 avea 1,3 milioane mașini de țesut, iar în 1925 avea 2,5 milioane de mașini. Anglia și-a mărit orașele și a pus stăpânire pe trei sferturi din pământul lumii și asupra tuturor raselor, galbene, roșii și negre.

Evenimentele politice din secolul al XIX-lea au răstrâns revoluția industrială în toate țările. În special Blocul continental al lui Napoleon a silit noul continent, mai ales Statele-Unite, ca să se industrializeze.

Intensitatea exploarărilor pământurilor neocupate ne-o dă *istoria frontierelor mobile*, din lumea nouă, cu cumpărarea Louisiane și a teritoriului Alaska. Tot secolul al XIX-lea a fost plin de refaceri, de reforme sociale și politice, cum a fost îndepărtarea feudalismului din toate țările europene, de invenții și descoperiri, dintre cari amintim povestea minelor de aur din vestul Americii și din Alaska. Într-o perioadă de 250 ani, dela 1500 la 1750 s'a importat în Europa aur în valoare de 200 miliarde lei, și argint în valoare de 500 miliarde lei.

Putem dar preciza că în cele 4 secole din urmă, viața economică și științifică a făcut progres enorm. Un istoric a ilustrat acest progres prin sistemul coordonatelor, și a arătat că de 4000 ani, progresul a mers aproape paralel cu abcisa, iar dela 1500 a luat o ascensiune încât azi linia este aproape paralelă cu ordonata.

Prima revoluție industrială care a întronat *domnia mașinei* se încheie în 1914. Până la această dată toate țările sunt pătrunse de industrialism, de mașinism; în Europa, țările cari posedă materii prime, iar în alte continente, în special țările dinamice, ca Japonia.

Belșugul pe care-l aduce mașinismul dă mai multă independență oamenilor, iar populația se înmulțește. De unde la 1800 Europa avea o populație de 150 milioane, în 1914 are 450 milioane. Anglia avea în 1800 numai 6 milioane, iar în 1900 avea 38 milioane. Statele Unite aveau în 1800 numai 6 milioane iar în 1914 aveau 105 milioane. Franța avea în 1800, 27 iar în 1920 avea 42; Germania în 1800 are 20 milioane iar în 1930 are 63 milioane; Japonia în 1870 are 32 milioane iar în 1930 are 62 milioane. Teoria lui Malthus se pare deci a fi o aberație.

Controlul economic, în noua lume industrială are alt aspect. Dela vechiul patron, al breslei, al corporației, care-și dădea fata în căsătorie după prima calfă, noul patron devine un anonim. Se asociază patroni cu patroni, pe urmă cu capitaliști și ajung la trusturi, la holdinguri orizontale și verticale. Aceste *concentrări de capitaluri* măresc producția. Toți eroii industriei, magnații secolului al XIX-lea, sunt oameni curagioși și isteți, buni organizatori și comercianți, ca și Carnegie, Rockefellerii, Mc Cormicii, Fordzii și alții din alte țări. În țara noastră de abea azi se nasc aceștia. Ne mai trebuesc 50 ani până baronii fierului dela noi, ca Malaxiștii, sau Rizeștii ori Alexandreștii și alții, vor rămâne memorabili în istoria economică.

Țările produc atât teoreticieni cât și organizatori, oameni practici, creatori de bogăție. Concurența între țări devine mai aprigă. Protecționismul german, cu List și Bismark, propagă autarchia economică. Ideologii, cari privesc viața din punctul de vedere al factorului uman, interpretează toate fenomenele economice prin prisma socială și predică o nouă religie socială, cum a fost Proudhon, în franța, și K. Marx, evreu German din Anglia. Ei cer desrobirea omului din noua feudalitate a capitalismului. Odată cu intronarea feudalismului capitalist, principiul autarchiei economice

a făcut să renască principiul național, ce a apărut și s'a evidențiat încă din epoca cruciadelor. Războiul început în 1914 a fost consecința conflictului economiilor capitaliste concurente pe piața internațională.

Noua epocă a omenirii începe cu războiul mondial. Aceasta a răsturnat sisteme politice și puncte de gravitație geografică și în special a transformat structura economică a țărilor. De unde Statele Unite înainte de 1914 au fost datoare 5 miliarde dolari, după războiu au o creanță de 20 miliarde dolari. Un astfel de lucru s'a putut întâmpla numai prin amplificarea cu 3 până la 400 % a utilajului de producție, și numai prin marele volum de producție au realizat această cifră de bogăție. Averele S. U. în 1850 a fost de 7 miliarde dolari pentru ca în 1900 să fie 100 miliarde și în 1925 să fie 450 miliarde. Tot regimul din trecut a fost clădit pe „laissez-faire”. Toți capitaliștii cari au clădit industriile au controlat și guvernele țărilor și aceasta s'a întâmplat pretutindeni, atât în America, în Anglia, în Franța, cât și în Germania și chiar în România de azi. Ei au silit guvernele să legifereze pe „laissez-faire” și în unele cazuri să facă legi prohibitive protecționiste.

Astăzi, bogăția, valoarea lucrurilor se măsoară cu moneda. Se crede că întreg sistemul modern referitor la valoare este bazat pe o concepție de ficțiune falsă; la început moneda consta din metal sau obiecte cari se schimbau contra mărfuri. Mai târziu a venit hârtia monedă, care avea o acoperire metalică, sub supravegherea statului.

Cu timpul s'a făcut o profesiune din a se păstra metalul pentru acoperire și a se elibera hârtia. Depozitarii de metal văzând că surplusul din stocul de monedă corespunzătoare metalului poate fi împrumutat și altor persoane, au început să împrumute acest surplus, care nu era al lor și pentru acest împrumut încasau dobânzi, pe cari și le însușiau. Astfel, sub titlul de depozitari ai surplusului de bogăție, s'au născut bancherii, cu băncile lor, cari câștigă tot mai multă influență în viața economică. Pe lângă sistemul de a depune moneda în depozit începe practica cecului. Depozitarii de valori în loc de plată cu bani emit cecuri la persoanele cu cari au relații, plătibile la alte bănci la cari au depozite. Aci începe jocul creditului împreună cu riscul nesolvabilității băncilor sau al emițătorului. Din ce în ce noi complicații în sistemul schimbului, din cauza cifrei crescânde de schimburi de bunuri. Pentru că tot sistemul se bazează pe aur, acest

metal a fost foarte rar cerut cu plată, așa încât bancherii au putut să facă credite enorme, în schimbul dobânzilor. Totul s'a desvoltat fără un plan preconcepuit. Totul a fost determinant de impulsul spre câștig al oamenilor și de libera concurență.

În felul acesta băncile au constituit din credit și din datorii o *piramidă colosală*. Sistemul de piramidă a datoriilor are un secret simplu: la banca de emisiune se prezintă posesorul de surplus de bogăție, care depune metal aur în valoare de 100 lei. Banca cu acoperirea aceasta acordă la alte 3 persoane câte un împrumut de câte 100 lei, la care împrumut reține imediat și scontul corespunzător procentului de dobândă de pe piață. Deci, dacă procentul este 6, banca plătește 282 lei. Împrumutătorul, la rândul său împrumută la altă persoană, care pentru 100 lei depune metal aur de 33 lei, iar 67 este credit. Cei 4 împrumutători se prezintă din nou la banca emițătoare de hârtie și cu cei 100 lei metal mai primesc încă 282 lei. Deci, la 100 lei depunere inițială circulă 564 lei, cari au la bază creditul, pe care se zidește așa mai departe piramida datoriilor.

Cu un cuvânt, întreaga schemă a comerțului modern este organizată pe această piramidă. Orice comerț este îndatorat proprietarilor de bani, acești proprietari sunt îndatorați altor persoane iar acestea sunt îndatorate băncilor, iar băncile la rândul lor sunt îndatorate față de *deponenți*. Toate datoriile sunt plătite în moneda țării respective, la noi fiind *leul*. Când valoarea leului fluctuiază, repercusiunile se simt pe toată linia.

De aci, deodată cu technocrații, economiștii caută o altă *unitate de măsură a valorii*, căci cea curentă se spune că nu este științifică, și dacă mai continuă astfel se ajunge la nesiguranță și la chaos. Judecând din punct de vedere științific problema sistemului economic, se ajunge la părerea că trebuie să se ia de bază o *unitate obiectivă* și nu o *unitate subiectivă* cum este moneda, care este cărămida piramidei creditului și datoriei. Unitatea obiectivă este aceia cu care se măsoară resursele naturale, și din punct de vedere economic este *caloria, ergul și calul putere*. Spre a înlătura haosul, technocrației cer o analiză precisă a capacității pământului, prin care să se determine standardul de viață — „hrană, îmbrăcăminte și locuință, — care standard să fie într'o proporție dreaptă pentru întreaga populație a teritoriului respectiv.

Spre a fi și mai expliciți, să precizăm: Europa a avut și are populație mare în proporție cu resursele ei naturale. America, și

în special S. U., posedă 80 % din resursele cunoscute ale lumii, însă nu posedă resurse sociale în aceeași proporție. De aci standardul de viață ridicat al americanului, și pentru acelaș motiv Europa s'a trudit să facă economie de material iar America economie de muncă. Europa excelează în invenții, în ceea ce privește producția materialului, ca gaz natural sau hidrogen, pe când America inventează sistemul taylorist și fordist de economisire a muncii. De fapt, atât preocuparea europeană cât și cea americană are de scop *realizarea unui maximum de profit*, fără a urmări latura socială.

În Europa, tendința de economisire s'a calificat *raționalizare*. și definiția raționalizării a fost dată după războiul de Rathenau, care a arătat că a raționaliza înseamnă *a elimina risipa de material și energie*.

În America, tendința de economisire s'a numit „organizare științifică și concretizarea a făcut-o Ford, cu sistemul său de muncă, pe care-l ilustrează magistral artistul Ch. Chaplin în filmul „Timpuri noi“.

Fordismul, din punct de vedere social, este criticat și condamnat ca fiind tiranic. Muncitorul dela masa de lucru mișcată de lanț, din fabrica lui Ford, este mai rău decât robul dela piramidele faraonilor. Lanțul cronometrat al lui Ford se transformă într'un biciu ce lovește mai dureros pe muncitorul ce întârzie de a executa numărul mișcărilor calculate, decât era biciul logofătului faraonilor. În schimb Ford a realizat specializarea, *și în 2 zile fabrică un automobil*. Anume, la fabrica lui Ford, din Detroit, dacă Luni dimineața, la orele 8, se aduce minereul la furnale, a treia zi, Miercuri la orele 12, din acel fier s'a scos din fabrică automobilul gata, cu șofer.

Ca și Antidot la defavorul cauzat din punct de vedere uman, fordiztii capitaliști propun săptămâna de 5 zile și ziua de 6 ore.

Dar oricum, este ceva rău în întreg sistemul. Raționalizarea și organizarea științifică au dat întrucâtva greș. Rezultatele se văd începând cu 1929. În America numărul șomerilor se ridică la 10 milioane, ceea ce reprezintă peste 25 milioane de guri fără muncă și pâine. În Germania sunt 7 milioane șomeri. În Anglia 3 milioane. În Italia 2 milioane.

Această criză manifestată prin lipsa de lucru este oare cauzată de subconsumația maselor, ori este cauzată de supra-producția mașinilor cari înlocuiesc pe om pretutindeni, în birou și în atelier ?

Puindu-și această întrebare *Technocrația*, — care voește să fie o ordine socială în care economia să fie condusă prin mijloace tehnice, — dorește să împace energia mașinilor cu munca omenească.

Prin invențiile mașinei s'a mărit cu de 350.000 de ori energia omului. Forța motrică din S. U., care se cifrează la 1 miliard cai putere, ar corespunde la o populație de 5 ori mai mare decât are azi pământul. La fel forța motrică din România, de 500 mii cai putere, corespunde la capacitatea de muncă a altor încă 10 milioane locuitori capabili de producție.

Grupul tehnicienilor cari vor să constituie știința technocrației analizează toată știința economică și încearcă să dovedească ficțiunea pe care se bazează întreg sistemul de măsurare a valorilor, a prețurilor, de remunerare a muncii și de repartitie. În locul unității subiective, *etalon aur*, propun unitatea obiectivă „*etalon erg*“.

(Unitatea *erg* este cantitatea de muncă executată de o dină. O dină este forța care acționând asupra unui gram îl mișcă pe o distanță de 1 cm., cu iuțeală de 1 cm. pe secundă).

Progresele științifice au realizat descompunerea obiectelor în cele mai mici unități. Astfel, fizica ne-a dat *atomul*. Chimia are *ionul*. Psihologia are *psichonul*. Embriologia are *cromosomul*. Fiziologia are *celula*, iar Termodinamica are *ergul*.

În știința economică unitatea de măsură a valorii este *moneda*. Și, precizând, valoarea se referă la bunuri. Ori, moneda reprezintă o creanță asupra bunului și nu însăși bogăția compusă din concursul energiei exprimate în *ergi*.

De aceia technocrații cer înlocuirea *economiei prețurilor* cu *economia energiei*, căci în economia prețurilor fiecare unitate de valoare reprezintă un titlu de credit, pe când în economia energiei o unitate de măsură reprezintă un drept la energia utilă transformată.

Din cele spuse ajungem la concluzia că omenirea a făcut progres enorm. Astăzi confortul celui mai sărac om e superior confortului avut de regii și domnitorii din vechime. Progresul este exprimat magistral în definiția lui Gustav le Bon, când spune că este: „desrobirea omului de om și robirea naturii de om“. În mersul său ascendent progresul a ajuns însă la un punct critic. Este adevărat că a desrobit pe om de om și a robit natura, însă omul va putea profita de acestea numai:

1. *Printr'un sistem echitabil de distribuție,*
2. *Printr'un control democratic,*
3. *Prin împărțirea rațională și umană a timpului de lucru și prin utilizarea înțeleaptă a fiecărui moment în așa fel ca fiecare om să trăiască și ca artist admirator al naturii, cât și ca muncitor creator de bunuri.*

Pentruca omul, și cu el Societatea, să poată gusta din fericirea pe care i-o dă progresul există o singură cale. Această cale a fost și va fi întotdeauna numai aceia a *educației*.

Intrebându-ne că în țara noastră cât a avansat tehnocrația, respective tendința înlocuirii prețurilor cu economia energiei, presupunem că este prematur a vorbi de astfel de curente. În schimb putem vorbi de o plutocrație a metecilor, de țărani anarhizați prin politică, de sărăcia românească, de mămăliga și ceapa pe cari le mănâncă românul care e silit în acelaș timp să admire technocratismul metecilor instalați în block-housuri și mai putem vorbi de naționalism romantic sau utopic, și prea puțin de constructivism românesc.

Economia prețurilor se încadrează atât în economia capitalistă și dirigeată cât și în economia colectivită. Aci, pentru a face o clarificare, desfidem, pe oricine ar afirma că a existat vreodată 100 % economie colectivită, adică comunism integral. Nu a existat niciodată nici în Rusia Sovietică, nici în grupările falansterie nici în Sparta și în nici o parte a lumii. De aceia nimeni să nu se teamă a imita ce este bun la alții. Imperativul timpurilor noastre este *naționalism economic care să se integreze în cooperativismul internațional justificat prin interdependența modernă*.

Spre a ajunge ca economia României, sub orice aspect ar exista ea, fie de economie a energiei, fie de economie a prețurilor încadrată în sistemul capitalist liberalist sau intervenționist, să poată aduce maximum de folos românismului, înainte de toate trebuie pregătiți, educați, fii de român ca să trăiască nu numai ca literați, ca artiști, ori ca dialecticieni și oratori, ci și ca creatori de bunuri, ca muncitori în laboratoare, în ateliere, în fabricile cari sunt rezultatul progreselor tehnice.

La obiecțiunea pe care o strigă toți românii, la toate ocaziile, cum că industria și comerțul sunt în mâna streinilor, unii oameni, clari-văzători, dau următoarea soluție :

1. Statul e suveran pe viața, câștigul și bunurile cetățenilor.
2. Când interesele superioare ale națiunii pretind, Statul poate

aduce legi de expropriere și de naționalizare a întreprinderilor, dictând chiar crearea de monopoliuri.

În România, pentru țărănime e necesară organizarea cooperăției. Această cooperăție, de consum și producție, se poate organiza numai prin crearea unui post de specialist, de secretar cooperativ, în fiecare sat, adică în 15.000 de sate. În aceste posturi să fie angajați 15.000 de licențiați, *cari vor avea în sat rolul de îndrumător economic așa după cum preotul are rolul moral, notarul de îndrumător juridic și învățătorul de îndrumător cultural.*

În ce privește Industria și Comerțul, Statul, în calitate de co-tovarăș cu orice întreprindere, să plaseze, drept reprezentanți ai Ministerului de Finanțe și ai Ministerului de Industrie, în 30.000 întreprinderi, cu un capital mai mare de 1 milion lei, un număr de 30.000 tineri români.

De fapt, mergem încet în această direcție. Ultimele legiuri în legătură cu taxele de consumație prevăd controlul permanent din partea fiscoi în aproape toate fabricile de textile și metalurgice.

Secretarul cooperativ, care nu va costa mai mult de 40 mii lei pe an, (a douăzecea parte din salariul lunar al primului inginer dela „Astra Română“, sau al directorului dela Societatea de Telefoane), *va rămâne răspunzător de succesul și insuccesul economic al satului*, și va organiza cooperăția satească luând drept capital inițial jumătate din valoarea inventarului satului. Unitatea economică „cooperativa-sat“ integrată în federala regională, care la rândul său este federată în sistemul cooperativ de Stat, prin intermediul centrului, pentru unelte agricole mecanice și pentru comercializarea referitoare la consumul intern și export, va primi creditele necesare dela institutul național de emisiune, având drept garanție capitalul unității cooperative.

Acest specialist răspunzător de progresul economic al *satului-cooperativ* va aduce belșugul în sat. În momentul când nivelul economic al satului se va ridica, de care, indiscutabil, este în funcție standardul cultural, sanitar și *eugenic*, desigur satul românesc de astăzi se va schimba. Țăranul român o să-și mărească venitul per capita și o să-și ridice nivelul cultural și eugenic. Țărancă româncă va învăța, va ști și va avea din ce să pregătească o mâncare hrănitoare. *Sănătatea fizică și morală a familiei țărănești va fi îngrijită.* Cu un cuvânt, *gospodăria țăranului român* va fi organizată și nu va mai fi obiect de batjocură din partea neamțului și a tuturor streinilor cari au moștenit din strămoși

spiritul de *a-și organiza gospodăria familială, a satului, a județului și însăși a Statului.*

Deasemenea tinerii cari vor fi plasați în industrii în comerț, în asigurări și în tot felul de alte întreprinderi economice, nu vor costa întreprinderea respectivă decât între 60 până la 80 mii lei anual, însă în schimb, în interesul economiei naționale, în interesul însăși al neamului românesc și al Statului Român, ei se vor specializa, *se vor pregăti pentru ziua de mâine.*

Iar pentru naționalizarea orașelor, soluția cea mai ingenioasă constă în a zidi, cu creditul Statului și cu concursul armatei constructive, orașe noi românești, cari să fie centre turistice, economice și administrative create printr'o reformă administrativă și o încadrare nouă a celor 15.000 de sate și 172 orașe din România.

Numai în acest fel, fiii de român vor învăța și își vor însuși *secretul tehnologiei și al științelor tehnice*, pe cari capitalismul internațional le-a stimulat, le-a îndrumat și le-a perfecționat spre beneficiul omenirii.

Și numai în acest fel românii vor putea să nu întârzie cu 30 de ani din marșul de progres al streinilor, și numai astfel românii vor putea stăpâni bogățiile României și se va putea ajunge să se vorbească odată despre technocrația românească.

STUDII ȘI PROIECTE

INCĂ 10 ORAȘE ROMÂNEȘTI

Orașul Detroit, din Statul Michigan, (S. U. A.), se poate considera al cincelea oraș românesc din lume, după mărimea numărului de locuitori români-creștini. În acest oraș trăiesc peste 30 de mii de români.

România are azi 172 de orașe, cu o populație de 3,6 milioane, și în afară de orașe mai sunt 15.201 sate. Dacă s'ar face o statistică abia s'ar găsi în țară patru orașe cari să aibă mai mult de 30 mii de locuitori români creștini. Restul locuitorilor din cele 172 orașe sunt streini, evrei și alte naționalități.

În sistemul economic de azi, în orașe sunt localizate aproape toate întreprinderile industriale și în orașe este concentrată populația care formează mica burghezie. În cele 172 orașe ale României se găsesc grupurile de intelectuali, comercianți, meseriași și funcționari. Membrii acestor grupuri îndeplinesc rolurile de: regulatori și îndrumători ai gândirii; de fabricanți; de intermediari între producători și consumatori; și de slujbași ai Statului sau ai întreprinderilor particulare. Căutând numărul de români în populația celor 172 orașe din interiorul României vedem că nu putem găsi decât patru orașe cari să aibă peste 30 mii de români, iar al cincelea oraș trebuie să-l căutăm în afară de granițe, în America de Nord.

Toți românii, în această țară, strigă prin gazete, în parlament, și în adunări, ca să se românizeze măcar la 80 % cele 172 orașe.

În zadar, este toată vorbăria care se spulberă în vânt. Cele 172 orașe nu s'au românizat cu mai mult de 10 % în decurs de 18 ani. Românii cari au emigrat dela țară sunt niște dezaxați în orașe, iar streinii în loc să se reducă și să piardă din prepon-

derența economică și culturală, devin tot mai mult monopolizatori ai belșugului acestei țări. Pentru verificarea acestei afirmații este îndeajuns a se compara numărul cărților și ziarelor publicate de streini și de români în cele 172 orașe, sau a se calcula salariile și beneficiile încasate de streini și de români în aceleași orașe.

Nu există nici o cale pașnică, normală, în sistemul convenționalismului susținut de o politică stângace, pentru a putea româniiza cele 172 orașe. Ni s'a dovedit cu vârf și îndesat în 18 ani. Pe streini nu-i poți scoate din orașe și nici pe români nu-i poți așeza în locurile lor. Drepturile de proprietate și de libertate a muncii, consfințite de legile acestei țări și de experiența lor personală, îi apără. Streinul, metec de 2 ani în București, devine proprietar și mare negustor, iar cutare firmă românească intră în concordat sau în faliment, executată chiar de instituțiile de credit finanțate de Stat. Intreprinzătorii români se sufocă alături de streini. Cine vrea să constate aceasta să treacă pe Lipscanii Bucureștiului sau ai oricărui oraș din cele 172 orașe, și să cetească firma și să caute pe proprietar.

Sunt 3 căi spre a putea scăpa de feudalitatea streinilor meteci: 1) a-i distruge brutal; 2) a-i înlocui înțelepțește și 3) a-i elimina cu forța legii. Pentru a-i distruge brutal ar trebui să se imite procedeele inamicilor Cartaginei, sau ale aceluia care a dat foc Romei. Pentru a-i elimina cu forța legii, adică a-i expropria din dreptul de proprietate și de profesiune, ar trebui să aibă cineva curajul și posibilitatea să facă la fel ca Turcii cari au scos 1 milion și jumătate de greci din țara lor, în decurs de câteva zile. Spre a-i înlocui înțelepțește, fără ca cineva să se atingă de ei, este singura cale posibilă în condițiile de azi ale României. Pentru o astfel de realizare se cere a avea oameni capabili, experimentați, în loc, și a duce o politică de stimulare a elanului național, de mobilizare a forțelor constructive, asemănătoare cu mobilizarea din timpul războiului.

Un astfel de elan poate fi stimulat de un ideal, cum a fost idealul unirii pentru generațiile trecute, sau de un ideal contemporan, de a câștiga terenuri coloniale ori de a construi în interiorul țării orașe, industrii și o viață socială nouă. Planul quinquinal al rușilor a fost susținut prin elanul hrănit de adversarii sistemului individualist, și numai în acest fel rușii au putut aplica *dumpingul*, dând în țara lor pâinea *cu porția*, pentru ca să provoace criza în exterior și să reducă prețul unui kilogram de grâu la echivalentul

unei cutii de chibrituri. La fel Ataturk Kemal a putut să modernizeze Turcia numai stimulând elanul pentru construirea de noi orașe, ca Ankara, iar pe cele vechi-cosmopolite, ca Istanbulul, lăsându-le pentru muzeu.

Românii din România, nu vor putea româniza cele 172 orașe decât numai dacă vor ști să provoace un elan de fecundă acțiune constructivă. Și această acțiune nu poate fi găsită decât numai *într'un plan de construirea a încă 10 orașe românești*. Țara întreagă să se împartă în 10 regiuni. Pentru fiecare regiune să se construiască un oraș nou, care să fie capitala acelei regiuni. În aceste 10 orașe să se interzică așezarea streinilor, în schimb, să se așeze, prin dispozițiuni legale și obligatorii, autoritățile administrative, tot felul de instituții culturale, întreprinderi industriale și comerciale, garnizoane, spitale, aziluri și cari orașe să fie legate prin cele mai bune căi de comunicații terestre și aeriene.

Statul, care este rău întreprinzător, însă care are datoria să susțină românismul, va trebui să comanditeze construirea acestor 10 orașe, și să le colonizeze cu toți românii cari sunt dornici de a fi îndrumați spre o muncă utilă. În felul acesta Statul salvează și pe acești români spre a nu-și mai risipi energia și viața robotind în mijlocul orașelor înstreinate, pline de corupție, de lenevie și sterilitate.

Orașele de azi, pline cu streini, din sfera celor 10 orașe noi, se vor prăpădi prin izolare și deplasarea punctului de gravitate.

În decurs de 4—5 ani noile orașe vor înflori, iar streinii din cele 172 orașe vor fi reduși la rolul de cetățeni cari să-și câștige cu sudoarea feții existența, fără ca să mai fie beneficiarii unor privilegii rezultate din moștenirile streine sau din conjuncturile vremilor când elementul românesc încă nu era încurajat pentru activități din domeniul economic propriu orașelor.

Deci, cei ce se gândesc la ziua de mâine a acestei țări să se inspire din istoria faptelor făuritorilor de orașe, și să facă în așa fel ca Detroitul să nu mai fie al cincilea oraș românesc de pe glob.

INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ

Nici când, imperativul naționalizării industriei nu a fost mai categoric decât astăzi. Orice întârziere va fi scump plătită de întreaga națiune.

În gemătul nervos al Europei de astăzi nu avem decât să

privim la ceea ce fac alte țări, pentru ca să devenim conștienți de datoria pe care o au toți românii din această țară.

Fără a fi acuzați de vre'un ism, să cercetăm serios ceea ce realizează, de exemplu, Germania de azi. Există în Germania un plan bine precizat. În toată Germania nu există șomer care ar fi specializat în industrie sau în chimie. Dela lăcătuș și șofer, până la vopsitor, toți sunt mobilizați pentru e pregăti înarmarea Germaniei în primul rând, cu aeroplan, gaze, vapoare și mașini, pe cari să le folosească în timp de pace în scopuri de utilitate publică, iar în caz de războiu să fie adaptate repede scopurilor de apărare și de distrugere. Și Germania a mers până acolo că a interzis emigrarea acestor specialiști și a dispus ca să se îndrume spre repatriere toți Germanii cari sunt angajați în industrie străine, în calitate de specialiști.

Problema industriei române nu trebuie privită, deci, numai din punct de vedere economic, ci în primul rând din punct de vedere național. Căci, ce folos mare au românii, dacă venitul investițiilor de 55 miliarde lei, din întreprinderile industriale din România îngrășe în mare parte pe streinii cari dețin și secretele producției, în așa fel că ei sunt primii cari trădează interesele românismului.

O serioasă preocupare asupra industriei se reclamă nu numai pentru motivele de mai sus dar și pentru faptul că raportul dintre producția industrială și agricolă a României a ajuns aproape la egal, pe când populația românească agricolă față de cea industrială este de 14 ori mai mare. Anume, 14 milioane de țărani români au o producție de 42 miliarde lei, pe când 1 milion de industriași (în mare parte streini) au o producție de 41 miliarde lei.

O industrie naționalizată va avea repercursiuni mari asupra consumatorului. Plus valuta nu se va exporta, ci se va fructifica prin industria indigenă, iar prețurile vor scădea, creiându-se un echilibru de consumație, ca o consecință a armonizării prețurilor dintre produsele agricole și cele industriale, fapt ce va determina o mare consumație de produse industriale din partea agricultorilor și vice-versa. Rezultatul unui astfel de proces va fi ridicarea standardului de viață al românului. Ridicarea acestui standard de viață, la cel mai înalt grad, trebuie să fie idealul, religia tuturor românilor conștienți, căci numai în acest fel ei pot ajunge stăpâni în România, și nu slugile streinilor.

Politica oamenilor de azi, lipsiți de simțul realității, va fi nefastă pentru generațiile României de mâine. E de ajuns ca să

trăiești câteva zile în Ungaria, în Austria, în Germania, sau chiar în Bulgaria, spre a-ți da seama de privațiunile la cari trebuie să se supună oamenii de acolo și de resemnarea lor hrănită cu promisiunea de a li se da belșugul vecinilor.

Nimeni nu trebuie să doarmă pe lauri, și cu atât mai puțin acest popor românesc, care în toleranța și bunătatea lui a ajuns aproape de și-a desnaționalizat Capitala. Acest fapt ni-l spune mai bine o statistică a proprietarilor din București, care ne îngrozește la constatarea numărului străinilor cari au achiziționat imobile, în ultimii 10 ani.

Chiar dacă s'ar accepta această ironie a înstreinării Capitalei, oare s'au naționalizat în schimb orașele streine din România?!

În aceeași măsură în care orașele sunt înstreinate, la fel și industria românească este nenațională. Politicianii români nu caută naționalizarea industriei și orașelor, ci numai provocarea unui haos demagogic în mintea țăranilor români pentru cari nu au nici o altă considerație decât a interesului pentru vot.

Ridicarea nivelului sanitar, cultural și economic al românului, de orice profesiune, dela opincă până la vlădică, nu se poate realiza decât prin aportul unui venit național adus de o industrie naționalizată a cărei activitate să fie integrată într'un sistem de economie națională coordonată.

RAȚIONALIZAREA ROMÂNEASCĂ

RAȚIONALIZAREA ECONOMICĂ

Condiția principală a succesului în viața economică, este de a prevedea, de a sforța creșterea ca să preîntâmpine riscurile. O economie națională sau particulară, nu poate să preîntâmpine riscurile decât organizată, sistematizată, disciplinată și integrată într'un sistem, care poate să aibă de scop: 1) *profitul individual*, caracterizat prin lăcomie hrăpăreață și plus-valută, sau 2) *binele social*, caracterizat prin cooperarea înțeleaptă, între individ și colectivitate.

Economiile naționale în evoluția lor, au experimentat tot felul de sisteme, individualiste sau colectiviste.

Împrejurările zilelor noastre de azi și de mâine, reclamă pentru economia românească, o înțeleaptă organizare și adaptare la necesitățile reale ale poporului românesc.

În primul rând, să nu ignorăm că trăim în secolul mașinismului.

Dacă ne place să credem că putem să rămânem patriarhali, să renunțăm la automobil, la telefon, la radio, la tractorul mecanic, la presa rotativă, la aeroplan, la gaze asfixiante și la mitraliere, atunci pentru cazuri de războiu, să ne așteptăm la soarta abisinienilor, pe cari îi secera italienii cu mitralierele dela 300 metri înălțime iar pentru cazuri de pace să holbăm ochii la mașinile cumpărate dela străini cu grâu românesc, într'o proporție de preț de 30 ori mai mare față de prețul grâului.

O economie românească, capabilă de concurență față de streini trebuie înainte de toate să fie mecanizată, din punct de vedere tehnic și raționalizată, din punct de vedere administrativ.

Atât mecanizarea cât și raționalizarea aplicate cu nepricepere pot aduce pagubă în loc de profit. De exemplu, în unele regiuni ale țării, Chinejii s'au apucat, după războiu, să mecanizeze agricultura. În alternativa de a face șomeri pe muncitorii agricoli, tractoarele nu au fost utilizate și au fost lăsate să ruginească pe câmp.

Să ne imaginăm o raționalizare extremistă românească. De exemplu pe locuitorii celor 15 jum. mii de comune din România să-i instalăm într'o bună dimineață în case cu tot confortul modern. Aceasta ar fi foarte simplu. S'ar zidi, în locul satelor de azi, cu prestație colectivă, 15 jum. mii de case sgârie-nori după modelul casei din New-York în care locuiesc, sub acelaș acoperiș, 15 mii de suflete. Câmpurile României cari azi le sapă plugurile rudimentare, mișcate de animale supra-muncite, să fie răscolite de 500 mii de tractoare „made in România“, în loc de Elveția, și care să fie mișcate cu petrol din Câmpina.

Din cele 14 milioane de suflete de țărani, numai jumătate milion de persoane, în floarea vârstei, dela 25 la 50 ani, ar urma să muncească, și totuș ar aduce un randament mai mare decât azi, iar restul să se bucure de binefacerile civilizației: lectură, muzică și excursii.

Dar, dacă o astfel de raționalizare, utopică, s'ar putea realiza în România, ar fi oare atunci țăranul român mai fericit? Și, atunci când locuințele unui sat întreg ar fi concentrate într'o singură casă, ar fi mai multă sănătate fizică și sobrietate morală?

Problema raționalizării economiei românești e cu mult mai complexă decât a zidi 15 jum. mii de case mari, și a cumpăra din streinătate, sau a fabrica în țară, jum. milion de tractoare. Căci, orice om sănătos își găsește fericirea numai atunci când

muncește efectiv. Locuitorii acestei țări, făcuți șomeri peste noapte și instalați în case cu tot confortul necesar trândăviei nu ar putea fi satisfăcuți oricât li s'ar de muzică, hrană sau plimbare, după standardul pe care-l are azi, de exemplu, șomerul englez.

În concluzie, raționalizarea economiei românești reclamă stabilirea unui echilibru între industrie și agricultură, în așa fel, ca una să se completeze prin cealaltă; industria să satisfacă consumatorul Român, iar agricultura să furnizeze materiile necesare industriei și cu surplusul să compenseze importul de materii prime necesare industriei românești.

Acest echilibru se realizează dela sine când 14 milioane de țărani vor fi îndrumați, prin cooperativele sătești, și vor fi în stare ca să nu-și limiteze consumul la „*mămăliga și ceapa*” lăudată la Stresa și la Londra, ci va consuma pâinea zilnic, de 2 ori pe săptămână carne, și va ceti măcar odată pe săptămână un ziar, așa după cum face, de exemplu, țărănul elvețian sau danez.

Viitorul va cere ca Standardul vieții cetățeanului acestei țări să fie astfel organizat ca progresul să aducă belșug și să se elimineze sărăcia rurală și urbană. Viața rurală să fie astfel organizată ca să fie o plăcere munca în mediu rural, creindu-se și o cultură rurală. Viața urbană, în mediu căreia se dezvoltă științele, descoperirile și activitatea industrială să fie astfel organizată încât să asigure sănătatea, stabilitatea și venitul necesar orășeanului.

RAȚIONALIZAREA POLITICĂ

Deoarece politica este o *artă*, prin natura ei orice artă pretinde aptitudini, știință și disciplină. Lipsa acestor factori banalizează arta, și o degradează. Politica românească trebuie să devie o artă în serviciul românismului. Arta politice românești de mâine trebuie să aibă ca scop naționalismul constructiv și să refuze oscilațiile înspre stânga sau dreapta extremistă. Acest naționalism se va baza pe o democrație integrală, raționalizată și disciplinată însă atât vertical cât și orizontal, în cadrul organizațiilor profesionale, singurele capabile a da o justă utilizare sufragiului universal, în scopul promovării rasei, culturii și păcii, în concertul națiunilor civilizate.

RAȚIONALIZAREA EDUCAȚIEI

Populația acestei țări gândește și activează după cum a fost educată de educatori și de agenții formării opiniei publice. Agenții formării opiniei publice sunt: familia, biserica, școala, cinematograful, radio, presa, bibliotecile, întrunirile, precum și alte diferite instituții sociale.

Familia românească va trebui să fie apărută de controlul nașterilor și, de aceea, pentru mărirea familiilor va trebui descurajat celibatarismul prin metoda: salarii mărite (la stat și particulari) pentru familiști și impozite dublate pentru celibatari. În plus, *pensia de bătrânețe* obligatorie și la particulari ca la stat. Totdeodată ajutor pentru lehuze și copii, cu un strict control de executarea asistenței sociale.

Biserica românească e în funcție de preot. Menținerea rolului bisericii se va putea face numai înlocuind preotul bigot și bigotizator printr'un preot modern care să fie în stare să lupte contra prozelitismului și să explice în predică transpunerea forței divine în operele omului, începând cu cea mai mică unealtă economică și până la motorul avioanelor. Acest preot va fi deasemenea constrâns la prestarea unei munci zilnice de 5 ore efective, spre a se justifica în ochii contribuabilului salariile plătite din impozite.

Școala este în funcție în primul rând de profesori, și pe urmă de elevi și de local. Profesorii școalei active de mâine, pentru toate cele 3 grade de învățământ, vor fi prieteni și îndrumători ai elevilor și studenților, și vor fi obligați să ia contact individual, în afară de cursuri, cu fiecare elev și student în parte. De aceea vor fi obligați ca să presteze câte 6 ore de serviciu zilnic, atât vara cât și iarna, creiându-se și semestre de vară. Concediul se va limita la 2 luni pe an, una lună vara și una lună iarna. Acest program de prezență va trebui armonizat cu programul taberilor de muncă, cari tabere vor fi anexate școalei. Țara cere această prestare de servicii dela consumatorii cifrei de 6 miliarde din bugetul statului de 21 miliarde.

Cinematograful și *radio* se va pune în serviciul difuzării culturii românești în masele poporului. Cele 15.201 sate vor fi prevăzute, în mod obligatoriu, cu aparate de radio cu difuzori multipli, în așa fel ca să se poată introduce radio și în gospodăriile țărănești. Considerând randamentul memoriei vizuale la fel și cinematograful va trebui să fie utilizat în educație.

Presa va trebui să fie naționalizată și descătușată de oligarhia trusturilor. O școală de educație și etică ziaristă va trebui creiată pe lângă Universități. Profesia de ziarist să se ridice la același nivel cu al tuturor educatorilor. Profesorii sunt educatori în școală iar ziariștii prin presă.

Casa de lectură cu biblioteca să fie o a doua biserică în cele 15.201 sate. Lupta scârboasă a politicei de azi să se transforme într'o luptă pentru a îndepărta pe cetățean dela cârciumă și a-l îndruma, în timpul de repaus, la biserică și bibliotecă.

Armata fiind o instituție educatoare să adopte metoda armatei constructive și să utilizeze timpul militarului făcându-i o educație într'un spirit de economie și tehnică creatoare. Căci înzadar ar învăța mânuirea unor unelte de luptă rudimentare, când, astăzi și mâine, armatele inamice sunt motorizate. Armata, în timp de pace, să se motorizeze prin ea însăși. Adică, să coopereze la construirea de căi de comunicații și serii de militari să fie repartizați pentru stagiul în industriile pentru apărarea națională, industrii etatizate și romanizate. Deasemenea să se încerce militarizarea sexului feminin, decretându-se recrutarea pe timp de 6 luni a tuturor femeilor cari au împlinit 19 ani. În aceste 6 luni vor fi repartizate a-și face stagiul la ateliere și grădini militare.

Deși astăzi cuvântul „raționalizare“ nu mai este la modă, totuși accentuăm că românii au trebuință de raționalizare, în sens național.

Energiile umane, din punct de vedere spiritual, moral și biologic ale românului, precum și resursele de bogăție ale pământului românesc dă dreptul românilor să se ridice la nivelul de fericire socială pe care l'a realizat civilizația contemporană, a technocrației.

Dar poporul românesc dezaxat din civilizația satelor și încă fără rădăcini înfipte în oraș, pentru ași canaliza energia are trebuință ca idealul naționalismului constructiv să fie hrănit de un elan viu.

Elanurile nu pot fi stimulate decât de anume oameni cinstiți, curagioși și gata de jertfă supremă.

Românii de pretutindenii se întreabă azi: „unde sunt și cari sunt oamenii elanului românesc de mâine“?.

DE ACELAȘ AUTOR :

- America Dinamică, Cleveland, O. 1929.
The youth and the League of Nations, Cleveland, O. 1929.
Educația în S. U. A. și în România, Cleveland, O. 1930.
Puterea economică a României, Cluj, 1930.
Gândirea Contemporană, Cluj, 1930.
Psiho-analiza Freudiană, Făgăraș, 1931.
Revoluția românească de mâine, București, 1934.
Technica contabilă și restricțiunile în comerțul de devize, București, 1934.
Bogăția și Potentialitatea României, București, 1935.

ARTICOLE:

- Studentimea de azi, revista „Acțiunea Românească”, Cluj, 1925/26.
La ploutocratie roumaine, comunicare făcută la Seminarul de Sociologie al Universității din Geneva, (manuscris), 1928.
The United States of Europe, rezumatul unei conferințe ținută la University of Cincinnati. The Cincinnati Post. 5 August 1930, W. 100 Nr. 31.
Roumania of Today, conferință ținută la School of Education, Cleveland, 1929.
Orientarea profesională. Bul. eugenic și biopolitic, Cluj, 1930.
Diferite articole în ziarele „America” și „Foaia Poporului”, din Cleveland, O.; și în „Tribuna Română” din Detroit, Michigan, în anii 1928, 1929 și 1930.
Chestionar asupra civilizației contemporane românești. Rev. Observatorul Social-Economic, Cluj, 2/1932.
Recenzii în revista „Social Science Abstracts”, New-York, anii 1930, 1931, 1932.
Raportul dintre agricultura și industria S. U. Americane, Bul. Institutului American, București, 1/1934.
In preajma reformei bancare din România. Revista Generală de Comerț și Contabilitate, București, Martie 1934.
Morfologia economiei americane. Revista Libertatea, 20/1934.
Patologia economiei americane, A. L. A. C. I., Nr. 12/1934.
METECH și apărarea muncii indigene, A. L. A. C. I., Nr. 2/1935.
Crisa bancară în țările Anglo-Saxone, Buletinul Institutului Economic Românesc Octombrie—Decembrie 1935.